

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กาญจนา แก้วเทพ. สื่อสองวัฒนธรรม. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิภูมิปัญญา, 2539.

ก้าวอย่าง. สัมภาษณ์ : ศิริวรรณ เต็มผาติ กับบทบาทท.ก.สาวิการูปโฉมใหม่, สาวิกา ปีที่ 5 ฉบับที่ 45 (2544) : 97.

จิรพรรณ.วิปาก (วิปาก), นิตยสารเรื่องผู้หญิง ปีที่ 2 ฉบับที่ 35 (16 – 31 กรกฎาคม 2544) : 38 – 39.

ช่อง 5 จับรายการธรรมะลงผัง ส่งทำชนละครช่วงไพรม์ไทม์, เดลินิวส์ (15 มกราคม 2544)
ณรงค์ สมพงษ์. สื่อสารมวลชนเพื่องานส่งเสริม. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์, 2543.

ธรรมปิฎก, พระ. พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. กรุงเทพมหานคร: บริษัท สหธรรมิก,
2539.

นามกาย.รอยเกวียน ยาว และกลม, มติชนสุดสัปดาห์ (5 มีนาคม 2544) : 50.

นายปราชญ์ยะ.ภาษาสากลพื้นฐานที่คนไทย(ส่วนใหญ่)ไม่รู้จัก, นิตยสารด้วย'ตูน พิเศษ ปีที่ 26
ฉบับที่ 306 (สิงหาคม 2543) : 87 - 89.

นิธิ เอียวศรีวงศ์. พุทธศาสนาในความเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มูลนิธิ
โกมลคีมทอง, 2544.

ปกรณ์ สิงห์สุริยา.ปัญหาการนำพุทธศาสนามาเป็นพื้นฐานในการรักษาสิ่งแวดล้อม, วารสารพุทธ
ศาสนศึกษา ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2544) : 30-35.

พัชนี เขยจรรยา, เมตตา วิวัฒน์านุกูล และถิรนนท์ อนวัชศิริวงศ์, บรรณาธิการ. แนวคิดหลัก
นิเทศศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ข้าวฟ่าง, 2541.

พันจันทร์ ธนวัฒน์เสถียร และกรภัทร์ สุทธิदारา. Internet&Intranet. กรุงเทพมหานคร:บริษัท ส.
เอเชียเพรส จำกัด, 2540.

พุทธทาสภิกขุ. พระ.ทำงานได้ดีเพราะทำสมาธิ, วารสารเกษตรกรรมชาติ 1/2544 (มกราคม 2544)
: 3 - 4.

โพธิญาณเถระ,พระ.ทำอย่างไรกับสิ่งที่เราสงสัย (2). นิตยสารธรรมจักร ปีที่ 85 ฉบับที่ พฤษภาคม
2544) : 29 - 34.

ระวีวรรณ ประกอบผล. นิตยสารไทย. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.

ว.วชิรเมธีภิกขุ.สันติภาพจากอิสรภาพและความสุข, เนชั่นสุดสัปดาห์ (8 – 14 ตุลาคม 2544) : 78.

วีระวัตร พลชัย.อริยะะโลกที่ 6, ข่าวสด (18 เมษายน 2544) : 31.

วิเศษไชยศรี. พระพุทธปฏิมากรในหอพระที่วัดพระแก้ว, นิตยสารดิฉัน (15 พฤษภาคม 2544) : 327

- 328.

สมควร กวียะ. สี่มวลดชนดลชีวิต. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แก้วน้ำ, 2537.

สมภาร พรหมทา. บรรณาธิการ. งานเขียนทางวิชาการ, วารสารพุทธศาสนศึกษา ปีที่ 1 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2537) : 2-3.

สิริทิพย์ ชันสุวรรณ. การหนังสือพิมพ์เบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: หจก.สำนักพิมพ์ประกายพรึก, 2529.

สุชีพ ปุญญานุภาพ. พระไตรปิฎกฉบับสำหรับประชาชน. กรุงเทพมหานคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2539.

สุทธิ ชัดติยะ. การประเมินและการวิเคราะห์รายการโทรทัศน์ จำนวน 8 รายการของสถานีวิทยุแห่งประเทศไทย ช่อง 11 กรมประชาสัมพันธ์ ทวีราชอาณาจักร. กรุงเทพมหานคร: กลุ่มงานวิชาการ ส่วนผลิตรายการ สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11, 2544. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)

อธिया อัครกุลวิสุทธิ์. เส้นทางที่น้อยคนเลือกเดิน. เสขิยธรรม ปีที่ 11 ฉบับที่ 49 (กรกฎาคม – กันยายน 2544) : 34.

อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์. ระบบวิทยุและโทรทัศน์ไทย : โครงสร้างทางเศรษฐกิจการเมืองและผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.

อุบลวรรณ ปิติพัฒนะโมชิต. การใช้สื่ออินเทอร์เน็ตเพื่อการประชาสัมพันธ์. วารสารนิเทศศาสตร์ ปีที่ 16 (ตุลาคม - ธันวาคม 2541): 3-14.

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กาญจนา แก้วเทพ. ศาสตร์แห่งสื่อและวัฒนธรรมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: เอดิชั่นเพรสโปรดักส์, 2544.
- กิตติ กันภัย, บรรณาธิการ. โลกของสื่อ ลำดับที่ 3 สื่อกับศาสนา. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาการ สื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- กฤษณ์ ทองเลิศ. การตอกย้ำอุดมการณ์ไทยศาสตร์ผ่านสื่อมวลชน. ใน "สื่อมวลชน การเมืองและวัฒนธรรม" องค์รวมแห่งสายสัมพันธ์ของวิถีชีวิต หน้า 149 – 153. กรุงเทพมหานคร, 2542.
- กฤษณ์ ทองเลิศ. การเติบโตของนิตยสารไทยในยุคสังคมนิยม. ใน "สื่อมวลชน การเมืองและวัฒนธรรม" องค์รวมแห่งสายสัมพันธ์ของวิถีชีวิต หน้า 189 – 192. กรุงเทพมหานคร, 2542.
- เกษม อัครฉาย, สมหมาย ปาวิจฉัตต์ และสมหวัง แก้วสุฟอง. พระพุทธศาสนากับสารสนเทศ. ใน สรุปการประชุมสัมมนาทางวิชาการศาสนาและปรัชญา. หน้า 57-72. กันยายน 2544 คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏ กรุงเทพมหานคร.
- คุณ ไชยพันธ์. พุทธศาสนากับสังคมและวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, 2545.
- จิ่งเซียงฝ่าซือ. ระบบสังคมบุญนิยมในศตวรรษที่ 21 (ทางเลือกที่ 3 ที่ดีกว่าทุนนิยมและคอมมิวนิสต์). กรุงเทพมหานคร: บริษัท เคล็ดไทย จำกัด, 2545.
- จ่านง อติวัฒนสิทธิ์. สื่อมวลชนกับวิกฤติศรัทธาในพระพุทธศาสนา. วารสารพุทธศาสนศึกษา ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2544): 50-71
- ดร.ณิ หิรัญรักษ์. การจัดการธุรกิจหนังสือพิมพ์. กรุงเทพมหานคร: หจก.บริษัท เอกพิมพ์ไทย จำกัด, 2543.
- ทินพันธ์ นาคะตะ. พุทธศาสนากับสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร: หจก.สหายบล็อกและการพิมพ์, 2543.
- นักศึกษาหลักสูตรการปฏิบัติการจิตวิทยาฝ่ายอำนวยการ รุ่นที่ 76 คณะที่ 4. การปฏิบัติการทางจิตวิทยาและประชาสัมพันธ์เพื่อแก้ไขกรณี วิกฤติศรัทธาของประชาชนต่อสงฆ์. กรุงเทพมหานคร: สถาบันจิตวิทยาความมั่นคง สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ กองบัญชาการทหารสูงสุด, 2539. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)
- นาตยา แก้วใส และ ผะอบ พวงน้อย. การศึกษาบทบาทวัดพระธรรมกายในการใช้เทคโนโลยี

- สารสนเทศเผยแผ่พระพุทธศาสนาทั่วโลก. วารสารพุทธศาสนศึกษา ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2543): 49-65
- พวงทอง อังกาบ. พฤติกรรมกรเปิดรับชมรายการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทางโทรทัศน์ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาสื่อสารมวลชน คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2538.
- พระราชธรรมนิเทศ. พุทธวิธีเผยแผ่พระพุทธศาสนา. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย วัดบวรนิเวศวิหาร, 2542.
- พระสงฆ์กลุ่มเสฉยธรรม. อินเทอร์เน็ต สื่อใหม่ในองค์กรศาสนา. อาจารย์สารฉบับธรรมานุกรษ์ ปีที่ 2 ฉบับที่ 7 (กุมภาพันธ์ 2544): 3-5.
- พิศิษฐ์ ชวาลาวัช. กฎหมายและจริยธรรมสื่อสารมวลชน. กรุงเทพมหานคร: อักษรพิพัฒน์, 2545.
- รายงานการประชุมรับฟังความคิดเห็น การจัดสรรคลื่นความถี่เพื่อการศึกษา และวัฒนธรรม. กรุงเทพมหานคร: สถาบันเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542.
- วรินทร์า ไกยรวงศ์. จัปตา "การปฏิรูปสื่อ" สงครามแย่งชิงพื้นที่สื่อสารสู่การรักษา "สิทธิ" บนพื้นที่สาธารณะ. จดหมายข่าว "ประชาสังคม" ปีที่ 4 (23 สิงหาคม – กันยายน 2544): 8-10
- ศิริ สาทัดติกะ. ปาฐกถาวิทยากรแห่งการตื่นของสื่อ(บทสัมภาษณ์ แม่ชีคันสนีย์ เสถียรสุด). นิตยสารสารวิภา (ธันวาคม 2544): 74-82
- เสถียร ศุภโสม. พระพุทธศาสนาในรัชสมัยสมเด็จพระนวมินทรมหาราช. กรุงเทพมหานคร: บ้านที่กสยาม, 2543.

ภาษาอังกฤษ

- Hoover, S. M., Mass media religion: The social Sources of the electronic church. California: Sage Publications Inc., 1988.
- Spiro, M., E. Buddhism and society: and its burmese vicissitudes. London: George Allen & Unwin Ltd., 1971.
- Stout D. A., and Buddenbaum J. M., Religion and mass media: Audience and adaptation. California: Sage Publications Inc., 1996.

ภาคผนวก

นโยบายรัฐบาลด้านการศาสนา¹

1. ส่งเสริมและสนับสนุนศาสนศึกษาและศาสนทายาทเพื่อเผยแผ่ศาสนาธรรม รวมทั้งสนับสนุนให้มีการพัฒนาศาสนสถานให้สะอาด ร่มเย็น สงบสุข เพื่อให้เป็นประโยชน์ด้านจิตใจต่อชุมชน
2. สนับสนุนให้เด็กและเยาวชนได้ศึกษาศาสนาธรรม และร่วมประกอบพิธีกรรมทางศาสนามากขึ้น โดยเฉพาะกับสมาชิกในครอบครัว
3. เชื้อให้ศาสนิกชนต่างศาสนาร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม เพื่อความสมานฉันท์และเพื่อสันติธรรมในสังคม

แผนพัฒนาด้านศาสนา ระยะที่ 9(พ.ศ. 2545-2549) กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ
แผนยุทธศาสตร์การเผยแผ่หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา²

ความเป็นมาและสภาพปัจจุบัน

ในขณะที่สถานการณ์ของโลกเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สังคมไทยมุ่งสร้างคนในชาติให้มีความรู้ความเข้าใจมีความพร้อมในการที่จะก้าวทันต่อความเปลี่ยนแปลง สังคมไทยได้ยึดหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นวิถีทางดำเนินชีวิตและเป็นศาสนาประจำชาติ โดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพุทธมามกะและเอกอัครศาสนูปถัมภกการเผยแผ่หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาได้พัฒนา มาเป็นลำดับ โดยมีคณะสงฆ์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนทำหน้าที่ส่งเสริมทำนุ บำรุงและสืบทอดไปสู่ประชาชน อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณธรรมให้แก่ชนในชาติ แม้จะมีการดำเนินโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในรูปแบบหลากหลาย อาทิ การส่งเสริมให้พระสงฆ์เผยแผ่หลักธรรมสู่ประชาชนในรูปแบบของพระธรรมทูต พระนักเผยแผ่ การจัดกิจกรรมจริยศึกษา การจัดกิจกรรมเผยแผ่หลักธรรมทางสื่อมวลชน รวมถึงการอุดหนุนบำรุงองค์การพุทธศาสนา ให้ร่วมกันเผยแผ่หลักธรรมทางศาสนา เป็นต้น แต่ผลของการเผยแผ่ดังกล่าว ก็ยังไม่ตอบสนองความต้องการได้อย่างเป็นที่น่าพอใจ ฉะนั้น จึงจำเป็นต้องกำหนดแผนยุทธศาสตร์การเผยแผ่หลักธรรมที่สามารถพัฒนาคุณธรรมแก่ประชาชนทุกคนให้เป็นคนดีมีคุณธรรม ทั้งนี้ เพื่อความสงบสุขและเพื่อความเจริญรุ่งเรืองของสังคมไทยสืบไป

¹ ที่มาจากเว็บไซต์รัฐบาลไทย www.thaigov.co.th ข้อมูลเดือนธันวาคม พ.ศ. 2544

² ที่มาจากเว็บไซต์กรมการศาสนา www.moe.go.th ข้อมูลเดือนธันวาคม พ.ศ. 2544

ปัญหาสำคัญ

1. บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ตลอดจนไม่สามารถประยุกต์หลักธรรมดังกล่าวมาถ่ายทอดได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. การเผยแพร่หลักธรรมชาตเทคนิคและวิธีการที่ถูกต้องไม่ก่อให้เกิดความสนใจของกลุ่มเป้าหมาย และไม่ได้ปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับความเจริญทางเทคโนโลยีอันทันสมัย ตลอดจนสื่อมวลชนไม่สามารถ นำหลักธรรมทางศาสนา ไปเผยแพร่ได้อย่างถูกต้อง
3. การเผยแพร่หลักธรรมของหน่วยงานและองค์กรทางศาสนาขาดเอกภาพ และการประสานอย่างต่อเนื่อง มีลักษณะของการเผยแพร่ที่หลากหลาย มีวิธีการเฉพาะในกลุ่มหรือเครือข่ายของตนเอง ไม่มีการกำหนดแผนยุทธศาสตร์ หรือเป้าหมายในการดำเนินการ รวมทั้ง กระบวนการบริหารองค์กรด้านการเผยแผ่ยังขาดประสิทธิภาพ
4. การจัดการศึกษาด้านคุณธรรมจริยธรรม ในสถานศึกษายังขาดการสนับสนุนอย่างจริงจัง รวมทั้งไม่ได้รับการบูรณาการเข้าสู่หลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้นักเรียน นักศึกษา เรียนรู้หลักธรรมเพียงในเชิงเนื้อหา โดยขาดการปฏิบัติและฝึกฝนจนเป็นคุณธรรมประจำตน
5. สังคมไทยขาดการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาส่งสร้างเป็นอุดมการณ์แห่งชาติอย่างจริงจัง และมีแนวโน้มจะใช้หลักธรรมเฉพาะที่เป็นประโยชน์แก่ตน โดยขาดการมองในเชิงภาพรวมที่เอื้อประโยชน์ ทั้งต่อตนเองและต่อสังคมโดยรวม
6. สื่อมวลชนบางส่วนนำเสนอข่าวสารและรายการที่มีผลกระทบต่อพระพุทธศาสนาและศีลธรรม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาบุคลากรทางศาสนาให้มีความรู้ ความเข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างถูกต้อง
2. เพื่อนำหลักธรรมของพระพุทธศาสนาไปใช้ในการส่งเสริมคุณธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต
3. เพื่อจรรโลงพระพุทธศาสนาให้เกิดความมั่นคง และเป็นสถาบันบันหลักของชาติสืบไป
4. เพื่อพัฒนาแนวทางและวิธีการในการเผยแผ่ให้เป็นไปอย่างมีเอกภาพ

มาตรการ

1. รณรงค์และประชาสัมพันธ์เพื่อนำนโยบายการเผยแผ่หลักธรรมไปสู่ภาคปฏิบัติ
 - 1.1. ดำเนินการแจ้งให้หน่วยงานต่างๆ ในสังกัด โดยเฉพาะในสถานศึกษาดำเนินการ เผยแผ่หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาสู่ผู้เรียนในสถานศึกษา
 - 1.2. จัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาให้เอื้ออำนวยที่จะส่งเสริมกิจกรรมทางศาสนา

2. จัดดำเนินโครงการทั้งระยะสั้นและระยะยาวเพื่อส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร จัดอบรมถวายความรู้พระภิกษุ บุคลากรทางศาสนา ครูจริยศึกษาและบุคลากรในสถานศึกษา เรื่อง หลักธรรมและการถ่ายทอดความรู้ด้านพระพุทธศาสนา

3. จัดทำหลักสูตรด้านศาสนา

3.1 กำหนดมาตรฐานเนื้อหาวิชาพระพุทธศาสนาให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย

3.2 กำหนดกิจกรรม และพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสม

ไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

4. ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ให้นักเรียน นักศึกษา และประชาชนศรัทธาในพระพุทธศาสนา จัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม เสริมหลักสูตร อาทิ พิธีแสดงตนเป็นพุทธมามกะ จัดทำสวนพุทธธรรม ประกวดห้องเรียนธรรมะ แข่งขันเล่านิทานธรรมะ แข่งขันตอบปัญหาธรรมะ

นอกระบบและประชาชน

1. กำหนดนโยบายการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้ชัดเจน ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบายให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ให้ชัดเจนและเป็นรูปธรรมทุกระดับ

2. สร้างและพัฒนาบุคลากรทางพระพุทธศาสนา ดำเนินการฝึกอบรมบุคลากรทางพระพุทธศาสนา เช่น พระภิกษุสงฆ์ ครู ข้าราชการ ผู้บริหารและผู้นำชุมชน ให้มีความรู้ ทั้งด้านทฤษฎีและด้านปฏิบัติให้ชัดเจน สามารถนำมาถ่ายทอดให้ผู้อื่นอย่างถูกต้องเหมาะสม

3. กำหนดเนื้อหาการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ให้มีการศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ถูกต้องเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย เช่น หลักเบญจศีล เบญจธรรม กฎแห่งกรรม บุญกิริยาวัตถุ 10 สัมปยุตธรรม 7 เป็นต้น

4. บริหารและการจัดการวัดให้มีระบบ

4.1 พัฒนาสิ่งแวดล้อมในวัดให้ร่มรื่นกับเป็นรมณียสถาน

4.3 ควรจัดให้ทุกวัดมีการแสดงธรรม และสอนกรรมฐานแก่ประชาชน

4.4 จัดอบรมพระสงฆ์และบุคลากรในวัดให้มีอาจารย์นำเลื่อมใส

4.5ฝึกอบรมด้านการจัดการและการประชาสัมพันธ์ให้กับพระสงฆ์และบุคลากรในวัด

5. จัดทำคู่มือชาวพุทธ

5.1 จัดทำเอกสารทางพระพุทธศาสนา ที่มีเนื้อหาสาระเข้าใจง่าย สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

5.2 เผยแผ่หนังสือทางพระพุทธศาสนาไปตามสถานที่ต่างๆ อาทิ สถานที่ราชการ สื่อมวลชน โรงเรียน ชุมชน โรงแรม และสถานที่อื่นๆ

5.3 จัดให้มีศูนย์การสอนพระพุทธศาสนานานาชาติ

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวอรทัย พนาราม เกิดวันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2520 จังหวัดจันทบุรี สำเร็จการศึกษาปริญญาศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาจิตรศิลป์ จากคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบังในปี พ.ศ. 2541 เข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาโท สาขาพุทธศาสนศึกษา คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในปีการศึกษา 2542 ได้รับทุนอุดหนุนและส่งเสริมวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท-เอก ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ปีการศึกษา 2544 ปัจจุบันทำงานด้านออกแบบสิ่งพิมพ์ในบริษัทเอกชน